

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

BM-II.059.1.329.2026

Warszawa, /elektroniczny znacznik czasu/

Pan

Włodzimierz Czarzasty

Marszałek Sejmu

Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację nr 17243 Pani Posłanki Magdaleny Sroki, w sprawie wsparcia kobiet prowadzących jednoosobową działalność gospodarczą po urlopie macierzyńskim, proszę przyjąć poniższe wyjaśnienia.

Na wstępie należy wskazać, że zasady podlegania ubezpieczeniom społecznym, ustalania na nie składek oraz podstaw ich wymiaru określa ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych¹. Zgodnie z jej art. 6 obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają m.in. osoby prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą i te, które pobierają zasiłek macierzyński albo zasiłek w wysokości zasiłku macierzyńskiego.

W przypadku zbiegu tytułów do ubezpieczeń, tj. prowadzenia działalności gospodarczej oraz pobierania zasiłku macierzyńskiego, osoba ubezpieczona podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym z tytułu pobierania zasiłku. W tym okresie nie jest zatem zobowiązana do opłacania składek na ubezpieczenia społeczne z tytułu prowadzenia działalności, a składki finansowane są w całości z budżetu państwa. Jednocześnie osoba taka może – na własny wniosek – podlegać ubezpieczeniom także z innych tytułów. Rozwiązanie to pozwala na kontynuowanie działalności gospodarczej bez ponoszenia ciężaru składowego w okresie pobierania zasiłku, przy jednoczesnym zachowaniu ciągłości ubezpieczenia.

Kierownictwo Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej (MRPiPS) ma świadomość wyzwań, z jakimi mierzą się kobiety powracające do aktywności zawodowej po urlopie macierzyńskim – również prowadzące jednoosobową działalność gospodarczą. Problemy te mają charakter wieloaspektowy i obejmują zarówno kwestie organizacyjne związane z opieką nad dzieckiem, jak i ekonomiczne, w tym konieczność ponownego ponoszenia obciążeń składowych po zakończeniu okresu pobierania zasiłku. Zagadnienia te są analizowane w szerszym kontekście funkcjonowania systemu zabezpieczenia społecznego oraz rynku pracy, z uwzględnieniem oddziaływania obowiązujących instrumentów wsparcia oraz ich dostępności dla różnych grup przedsiębiorców.

Aktualnie nie są prowadzone prace nad wprowadzeniem mechanizmu „zamrożenia” biegu preferencji składowych na czas pobierania zasiłku macierzyńskiego. Należy przy tym zauważyć, że w szczególności w ramach programu „Mały ZUS Plus” obowiązujące rozwiązania przewidują możliwość korzystania z ulgi przez 36 miesięcy w każdym 60-miesięcznym okresie prowadzenia działalności gospodarczej, a po spełnieniu warunków – możliwość powrotu do tej preferencji. System ten zapewnia zatem elastyczność i

¹ Dz. U. z 2026 r. poz. 199.

umożliwia dostosowanie korzystania z ulg do indywidualnej sytuacji przedsiębiorcy, bez potrzeby wprowadzania dodatkowego mechanizmu zawieszającego ich bieg.

Odpowiadając na pytanie trzecie, dotyczące automatycznego obejmowania kobiet wracających po urlopie macierzyńskim programem „Mały ZUS Plus”, należy podkreślić, że korzystanie z tej ulgi ma charakter dobrowolny i stanowi indywidualną decyzję przedsiębiorcy. Decyzja ta wiąże się bezpośrednio z konsekwencjami dotyczącymi wysokości przyszłych świadczeń z systemu ubezpieczeń społecznych, ponieważ obniżona podstawa wymiaru składek przekłada się na niższe świadczenia, w tym zasiłki chorobowe, opiekuńcze, macierzyńskie oraz świadczenia emerytalno-rentowe. Wprowadzenie automatyzmu w tym zakresie mogłoby prowadzić do sytuacji, w której osoby ubezpieczone – bez pełnej świadomości skutków – zostałyby objęte niższą podstawą składek, co w przyszłości skutkowałoby niższym poziomem zabezpieczenia społecznego. Brak automatycznego objęcia programem pełni zatem funkcję ochronną, zapewniając ubezpieczonym możliwość świadomego wyboru poziomu obciążeń i przyszłych świadczeń oraz zachowując ich autonomię decyzyjną.

Jednocześnie należy zauważyć, że automatyczne obejmowanie wyłącznie jednej grupy ubezpieczonych szczególną preferencją mogłoby prowadzić do naruszenia zasady równego traktowania innych przedsiębiorców znajdujących się w podobnej sytuacji ekonomicznej, co w dłuższej perspektywie mogłoby negatywnie wpływać na spójność i stabilność systemu ubezpieczeń społecznych.

W odniesieniu do pytania czwartego należy wskazać, że ewentualne prace nad rozwiązaniami wspierającymi płynność finansową mikroprzedsiębiorców sprawujących opiekę nad małymi dziećmi pozostają poza właściwością ministra rodziny, pracy i polityki społecznej i wymagają współdziałania z innymi ministrami, w szczególności odpowiedzialnymi za gospodarkę i finanse publiczne.

Należy podkreślić, że zwiększenie bezpieczeństwa ekonomicznego kobiet prowadzących działalność gospodarczą stanowi ważny element polityki społecznej państwa. Jednocześnie wszelkie działania w tym zakresie muszą pozostawać w zgodzie z konstytucyjną zasadą równości (art. 32 Konstytucji RP) oraz zasadą równego traktowania ubezpieczonych wynikającą z art. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Oznacza to, że system powinien zapewniać jednakowe reguły dla wszystkich ubezpieczonych znajdujących się w porównywalnej sytuacji, a ewentualne różnicowanie obowiązujących regulacji musi być oparte na obiektywnych i racjonalnych przesłankach oraz pozostawać w proporcji do zamierzonego celu. W orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego podkreśla się, że nadmierne różnicowanie sytuacji ubezpieczonych może prowadzić do naruszenia równowagi systemu oraz zaufania obywateli do instytucji publicznych.

W tym kontekście należy również wskazać, że zasada powiązania wysokości świadczeń z poziomem opłacanych składek (tzw. zasada wzajemności) stanowi jeden z filarów systemu ubezpieczeń społecznych. Rozwiązania polegające na obniżeniu składek, choć korzystne w krótkim okresie, mają w związku z tym bezpośredni wpływ na wysokość przyszłych świadczeń, co wymaga pozostawienia tej decyzji samym ubezpieczonym.

Jednocześnie w obowiązującym systemie funkcjonuje szereg instrumentów wsparcia przedsiębiorców, w tym kobiet, prowadzących działalność gospodarczą, takich jak „ulga na start”, preferencyjne składki, „Mały ZUS Plus”, wakacje składkowe czy możliwość skorzystania z ulg w spłacie należności wobec Zakładu Ubezpieczeń Społecznych

(odroczenia, układy ratalne, umorzenia). Należy przy tym podkreślić, że „ulga na start”, polegająca na całkowitym zwolnieniu z obowiązku opłacania składek na ubezpieczenia społeczne, wiąże się z brakiem prawa do świadczeń z tych ubezpieczeń, w tym do zasiłku macierzyńskiego, co stanowi istotną konsekwencję wyboru tego rozwiązania. Pokazuje to, że każda preferencja składkowa wiąże się z określonymi skutkami w zakresie poziomu ochrony ubezpieczeniowej.

Uprzejmie informuję, że w związku z powyższym w MRPiPS nie prowadzi się obecnie prac nad wprowadzaniem nowych, dedykowanych preferencji składkowych dla kobiet prowadzących działalność gospodarczą po urlopie macierzyńskim. Jednocześnie stale monitorowane jest funkcjonowanie systemu oraz jego wpływ na sytuację różnych grup ubezpieczonych.

Z wyrazami szacunku

z up. Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
dr hab. Sebastian Gajewski, prof. uczelni
Podsekretarz Stanu
/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/